

YINANÇ R.-ELIBÜYÜK M.,*Kanuni Devri Malatya Tahrir Defteri (1560)*,
Gazi Üniversitesi Yay. no: 1 Ankara 1983

Osmanlı Devletinin sosyal, ekonomik ve kültürel yapısı için Tahrir Defterlerinin çok önemli olduğu bilinmektedir. Bu defterlerden ancak birkaçı yayınlanmıştır. Sayın

yayınlayanlar bunların isimlerini anıyorlar. (s. VII). Bu kez ele alınan ve Ankara Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü Arşivi'nde bulunan 142 numarada kayıtlı Defter, latin harflerle yayın dünyasına katılmakla, Osmanlı tarihçilerine ve diğer kültür tarihi araştırmacılarına ham malzemeyi olduğu gibi sunmaktadır. Bilindiği gibi Ö.L. Barkan, Kanunlar'da bu defterden bir alıntı yapmıştı (bkz s. 115-117). Yalnız Defterin tarihini 1560 değil 1559 olarak yazmaktadır. Ayrıca Barkan yine aynı eserde Başvekâlet Arşivindeki 584 nolu defterden de Malatya Livası ile ilgili bir örnek sunmaktadır (s. 111-114).

Esas deftere başvurmak herkes için mümkün olmadığından, okuma hatalarının bulunup bulunmadığını tahkik etmek mümkün değildir. Bu çeşit yayınlar yapılırken ayrı bir cilt halinde metin neşrinin (ama mutlaka okunabilir büyüklükte olması) faydalı olacaktır. Hatta bu kadar zahmetli bir işi yapan yayınlayanların, metni olduğu gibi (arap harfli) yayınlayıp, buna ilâve olarak terimleri açıklama, karşılaştırma ve değerlendirmelere yer vermeleri daha uygun olacaktı. Şimdi yine bu defter üzerinde yapılacak tamamlayıcı bir çalışmanın gereği ortaya çıkmaktadır.

S. XVI da, 1560 yılına ait Müslim ve Gayri Müslim vergi nüfusu ile köy ve mahalle sayılarını gösterir tablo, XVI. yüzyıl Malatya Sancağı için bir fikir vermektedir. Bunun gibi tabloların tanzimi, arzu edilirdi. (Meslekler, ürünler, dini topluluklar, vergi çeşitleri v.s. gibi).

S. 541 de bulunan Cemaatlar başlıklı sayfada, bölgede bulunan etnik gruplardan başka, isimleri bilinmeyen ve tanınmayan cemaatlar (!) da var. Bunların kabile veya aile ismi olması ihtimali var.

Kitabın sonlarında yer alan Kısa Sözlük (s. 543), Osmanlıca terimleri ve bazı kelimeleri açıklıyor. Bu bölümün de Defter-i Mutassal-ı Livâ-ı Malatya ismine uygun olacak şekilde mufassal olması gerekirdi.

Bu alandaki çalışmalara, diğer Anadolu şekilleri ile ilgili defterlerin yayınlanması temennisi ile devam edilmesini diler Sayın R. Yınanç ve M. Elibüyük'ü tebrik ederiz.

Doç. Dr. İSMET KAYAOĞLU

